

Nr 682

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 175, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1957/58, m. m.*

En uppkonstruerad och konstlad enighet kring samhällsspörsmålen, som huvudsakligen bygger på att var och en förbehåller sig att få tolka de centrala ståndpunkterna efter eget skön, är sämre än ingen enighet alls. I synnerhet är en fri och öppen diskussion att föredraga då uppgiften är att söka fixera handlingslinjer, vilka även om de skenbart gäller begränsade områden dock binder för framtiden och i själva verket uttrycker grundläggande politiska värderingar i principiellt avgörande avseenden.

Det är på intet vis förvånande att den, som vill koncentrera inflytandet och resurserna till den offentliga sektorn, som däri ser något både ofrånkomligt och önskvärt, sätter sin lit till olika former av tvångssparande, utgår från att det starka behovet av snabbt växande investeringar främst skall tillgodoses genom statliga och kommunala insatser och betvivlar möjligheterna att åstadkomma några egentliga begränsningar i statsutgifterna och att hejda den fortgående, våldsamma stegringen i dessa. Ställningstagandet i dessa och likartade frågor är självfallet betingat av den egna målsättningen och fullt konsekvent som resultat av ett av huvudalternativen i svensk politik.

Att medvetet eller omedvetet hävda att detta alternativ skulle vara det enda tillåtna, det enda realistiska, och att något slags medborgerlig skyldighet att ansluta sig till detsamma skulle föreligga är däremot orimligt. Att — såsom i kompletteringspropositionen (nr 175) — direkt eller indirekt låta framskynta, att den som så ej gör därmed gör sig skyldig till »kverulans och överbudstaktik», låter sig lockas av »frestelserna till osaklighet och ansvarslös löftespolitik», är att använda moralisk indignation där den inte hör hemma och att i praktiken sätta sig över för demokratiens funktionsduglighet väsentliga arbetsförutsättningar för de olika meningsriktningarna. Så komplicerade som de politiska sammanhangen blivit är det nämligen för medborgarna, som till slut skall fälla avgörandet, av största vikt att de olika politiska riktningarna har obeskuren rätt att precisera sin uppfattning icke blott i detaljfrågor utan sammanfattande och i alternativ som spänner över hela fältet. Detta är nödvändigt för att ge demokratiens innehåll och mening. Rätten att ställa alternativ får ej under hänvisning till formella omständigheter förnekas den som gör anspråk därpå. Ej heller är det godtagbart att beteckna en strävan att utnyttja denna rätt som »endast en skenfäktning», därför att det bakom majoritetens ståndpunkt står en majoritet, hur stor

eller liten, hur enhetlig eller oenhetlig denna än kan vara, hur dess förankring i valmanskåren än förändras.

De principiellt och praktiskt väsentliga skiljaktigheterna gäller framför allt tre ting: 1) det obligatoriska sparandet över budgeten, 2) möjligheterna att begränsa statens utgifter för löpande ändamål och att därvidlag koncentrera dess verksamhet till de mest väsentliga uppgifterna, samt 3) avvägningen mellan offentliga och enskilda investeringar nu och i framtiden.

Som ett i sista hand alldeles avgörande skäl för varje ingripande i syfte att av medborgarna tvinga fram medel, vilka uppgivits skola omvandlas till statligt sparande, har regelmässigt anförts att detta varit ofrånkomligt för att öka det sammanlagda sparandet i samhället. Eftersom det inte går — har man hävdad och hävdar man — att snabbt intensifiera det frivilliga sparandet måste de med tvångsmakt utrustade instanserna — de offentliga — ingripa. Vad människorna inte gör av fri vilja måste de åläggas att göra. Det är fullkomligt obevisat och ingalunda självklart att det sammanlagda sparandet verkligen stiger genom ett åläggande att tvångsspara. Särskilt vid ett skatteläge, vilket de flesta betraktar som mycket högt — ett sådant som det svenska — är det långt ifrån otroligt att en ytterligare avgiftsskyldighet framkallar en sådan psykologisk reaktion att nettoeffekten ur det sammanlagda sparandets synpunkt blir negativ. Den föreställningen att man kan rikta ett skatteingripande mot konsumtionen är nämligen icke invändningsfri. En konsumtionsskatt kan mycket väl medföra, att de som träffas av den låter den därav framkallade merutgiften gå ut över sitt sparande, icke över sin förbrukning. Särskilt stor måste den risken vara, om det icke framstår som lockande att binda sig vid ett sparande eller om tveksamhet råder om säkerheten i den personliga äganderätten till och förfoganderätten över sparmedlen samt om deras värdefasthet. Bristen på verklig kunskap om det sammanlagda sparandets storlek gör det svårt för att icke säga omöjligt att avgöra om detta i realiteten stigit genom de olika experimenten med tvångssparande. Den kris som vuxit fram i svensk ekonomi och på den svenska kapitalmarknaden gör det icke i och för sig troligt att detta skett, ej heller den alldeles påtagliga omständigheten att varje genomförd tvångssparandeaktion synes skapa behov av ytterligare aktioner av samma slag. Om så också i fortsättningen blir fallet, vilket alla tecken tyder på, måste man på ett tidigt stadium fixera det faktum att det odiskutabelt finns en gräns över vilken man inte kan gå med sina ålägganden gentemot medborgarna. I ett skede då investeringsbehoven är mycket stora och då man vet att det tar tid att påverka det frivilliga sparandet i positiv riktning, är det synnerligen angeläget att ansträngningarna att förbättra detta frivilliga sparandes villkor och stärka de stora inkomsttagargruppernas intresse därför icke insättes för sent. Det synes också uppenbart att en aktivitet i detta syfte måste sträcka sig över den ekonomiska politikens hela fält, att den icke får låta sig hämmas av ängslig hänsyn till den förmenta nödvändig-

heten för staten att hålla kontroll över skeendet samt att en bestämd vilja att skapa ett brett underlag för ett personligt sparande och för ett företags-sparande icke låter sig förenas med anspråk på att få fortsätta försöken med ett obligatoriskt sparande. Detta måste tvärtom i snabbaste möjliga takt successivt avvecklas.

Att det frivilliga sparandet är kvalitativt överlägset varje form av tvångs-sparande beror på den enkla omständigheten att frivilligheten direkt engagerar människorna, vilket ett åläggande aldrig på samma sätt kan göra. Man finner sig i bästa fall i vad som bestäms för ens räkning. Vad man själv bestämmer för sin egen räkning är en personlig angelägenhet, som i helt annan grad mobiliserar det personliga intresset och det personliga ansvaret.

Det hävdas att man skulle veta »vad man har» när man tvingar fram ett sparande i statens regi. Detta skulle vara säkrare eftersom man då skulle kunna på förhand bestämma beloppet. Så är alldeles tydligt icke fallet i verkligheten. Kassamässigt sett har det beräknade »budgetsparandet» under nu löpande budgetår från första planeringstidpunkten till senast föreliggande beräkning minskat med mer än en halv miljard eller med väsentligt över femtio procent.

Genom att staten i skatter tar ut medel för sina egna investeringar och mer, skulle kapitalmarknaden i större utsträckning än eljest göras fri för andra angelägnare anspråk, sägs det. Föreställningen bygger på en rent mekanisk uppfattning om kapitalmarknadens funktion och bortser helt från de faktorer som påverkar tillflödet av sparande till denna marknad och den enskilda efterfrågan där. Ej heller denna ståndpunkt har något stöd i de erfarenheter som vunnits. I synnerhet skulle det behov av statlig upplåning i riksbanken, som är en följd av att kapitalmarknaden genom den förda politiken invalidiserats, försvinna genom ett budgetöverskott som åstadkommits med extra skattepålagor. Från den 30 april 1956 till den 30 april 1957 har riksbankens innehav av statliga skuldbevis ökat med 635 miljoner kronor och statens girofordran minskat med 62 miljoner kronor. Samtidigt har det till »steriliserade» skattemedel omvandlade företagssparandet ökat med 466 miljoner kronor. Även om man tar hänsyn till detta, vilket är tveksamt om man ur det totala sparandets synpunkt kan göra, har alltså nettobelastningen på den sedeltryckande banken ökat med mer än 230 miljoner kronor.

Staten skulle genom att »överföra» medel och resurser från medborgare och företag till sig kunna skapa långfristigt sparande. De mer teoretiska invändningarna mot denna uppfattning har redan antylts. Problemet låter sig rimligen icke förenklas till någon ekvation där plus och minus tar ut varandra. De mänskliga reaktionerna kan inte mätas och vägas, och det är de som avgör. Därtill kommer emellertid att detta skulle förutsätta, att det förhållandet att ett budgetöverskott föreligger icke skulle påverka de löpan-

de statsutgifternas storlek. Den som efter de erfarenheter som föreligger sedan fem à tio år föreställer sig detta gör sig verkligen skyldig till »en farlig felbedömning».

Då det betecknas som »ett naturligt minimikrav att staten åtminstone svarar för så stor del av sparandet, som behövs för att finansiera dess egna investeringar», innebär detta icke, att något som är ekonomiskt ofrånkomligt konstateras. Vad man gör är att man ger en politisk värdering, som självfallet är subjektiv, en dräkt av skenbar ekonomisk objektivitet. Först och främst är det icke staten, som svarar för sparandet, utan medborgarna som ålägges denna förpliktelse. Detta medför att omfånget av de statliga investeringarna kan fixeras utan hänsyn till läget på den marknad där det verkliga sparandet framkommer och att någon verklig ekonomisk angelägenhetsprövning mot andra investeringsanspråk ej kommer till stånd. Det betyder därutöver att den tvingande nödvändigheten att driva en politik som kan medverka till att återställa den fria kapitalmarknadens kapacitet och funktionsduglighet skymms undan samt — vilket på något längre sikt är det måhända mest ödesdigra — att resurser och ekonomiska möjligheter flyttas över från medborgarna till staten. Mest renodlat framträder detta i ett under den närmaste femårsperioden aktuellt sammanhang. Utan att därvidlag läget på marknaden för långfristig upplåning får komma in i bilden skall staten årligen köpa aktier i ett enda företag, LKAB, för cirka 165 miljoner kronor per år. Samtidigt skall speciella skatter för statliga kapitalbehov uttagas. Det lär icke vara möjligt att förneka att denna dubbla och simultana transaktion reellt sett åstadkommer en förskjutning i ägandet från de stora medborgargrupperna till staten och endast dit. En sådan politik kan knappast anses stå i god överensstämmelse med de aktuella omständigheter som åberopas för nödvändigheten av ett tvångssparande. Den står i rak motsats till strävandena att demokratisera äganderätten.

Av såväl principiella som praktiska skäl bör alltså tvångssparandet avvisas och ansträngningarna koncentreras på snabba åtgärder, som brett upplagda och målmedvetet vidhållna kan förändra utgångsläget för ett växande, allmänt omfattat frivilligt sparande i alla dess former. I den mån mindre avvikelser från denna huvudlinje måste göras, är de beroende på svårigheter att omedelbart lösa upp det låsta läge i samhällsekonomin, som är resultat av efterkrigstidens ekonomiska politik med dess tveksamma inställning till sparandets och det personliga ägandets problemställningar. Dessa avvikelser måste vara klart tillfälliga och bestämt tidsbegränsade. De måste konstrueras så, att de åstadkomma medlen helt och hållet går till konkret angivna, ytterst angelägna investeringsändamål och icke kan komma in i statens allmänna kassarörelse. De får icke leda till någon företrädesrätt för offentliga investeringar.

Vid varje tillfälle, då debatten kommer in på frågan om de offentliga utgifternas höjd och om den utveckling av dessa utgifter med vilken man

måste räkna, uttalas från alla håll allvarliga farhågor i båda dessa avseenden. Icke endast i de kretsar där direkt befattning med det allmännas utgifter är en arbetsuppgift utan även allmänt råder oro och kanske en viss misströstan inför det som händer och hotar att hända. Den oavbrutna stegringen i utgiftsläget, ansvällningen i den offentliga verksamhetens omfång och de stigande kostnaderna i densamma kan, om ej motåtgärder insättes i tid, skapa känslan av något oundvikligt, vilket i sin tur kan bilda underlaget för passivitet och ointresse.

Just under sådana omständigheter är det i särskild grad trängande att en fast vilja att begränsa de offentliga utgifterna och att hålla nere stegringstendenser i dem markeras. Det intrycket får inte kvarstå att de ansvariga instanserna har kapitulerat. Det är emellertid icke till fyllest med allmänna deklARATIONER. Viljan att spara på skattebetalarnas medel måste manifesteras konkret och påtagligt.

Offentliga utgifter har uppenbarligen en än starkare benägenhet än enskilda att då de blir för stora i förhållande till resurserna desorganisera ekonomien. Ett högt offentligt utgiftsläge tycks i och för sig och även då utgiftssumman är täckt av skatteinkomster vara ägnat att skapa osäkerhet och risker för häftiga störningar. Särskilt förefaller det vara så då den redan höga utgiftsnivån är i stigande. Orsakerna härtill kan vara reaktionen inför det hårda och hårdnande skattetryck, som ett sådant tillstånd gör nödvändigt samt de alldeles extraordinära svårigheter att hålla kostnaderna under kontroll som är karakteristiska för offentlig förvaltning.

Ju högre och jämnare arbetsförtjänsterna i ett samhälle blir, desto tydligare blir det också att människorna måste träffa ett val, då frågan om offentliga utgifter aktualiseras för dem — valet mellan enskilt och offentligt förfogande över arbetsförtjänsterna. Kollektivt kan vi under begränsad tid pressa våra anspråk över resursernas ram, enskilt är detta knappast i någon större utsträckning möjligt. Där är kravet att hushålla praktiskt taget absolut bindande. I den mån man vidgar det offentliga förfogandet över de medel som står till förfogande, inskränker man alltså utrymmet för enskilt hushållande utan att skapa några säkra garantier för en motsvarande ändamålsprovning. Vad än värre är: man förlamar ett av de otvivelaktigt mest inspirerande och drivande motiven för människorna att prestera något utöver det vanliga i arbete och sparande, förvissningen om att egen insats ger egen välfärd. Detta är en särskilt stor risk eftersom de skärpningar i anspråken gentemot medborgarna, som offentliga utgiftshöjningar framkallar, måste ta formen av marginalanspråk, riktade mot ökningarna i arbetsförtjänsterna och sparmedelsavkastningarna i synnerhet. I tider med sjunkande penningvärde blir denna effekt alldeles speciellt framträdande.

Ett högt och stigande utgiftsläge, för vilket täckning skapas tvångsmässigt, har alltså en inneboende tendens att leda till stillastående och hushållning utan personligt ansvar. De krafter — av teknisk natur och internatio-

nellt ursprung — som är utvecklings- och utvidgningsfrämjande kan naturligtvis vara starkare, åtminstone tidvis, men detta förändrar ingenting i sak. Troligt är för övrigt att de progressiva inslagen i bilden förr eller senare blir de svagare och att nettoeffekten blir stagnation. Denna allmänna bedömning innebär självfallet icke att motstånd måste resas mot varje anspråk på den enskilde, som avser att lägga grund för ett solidariskt åtagande, men den generella bakgrund mot vilken varje anspråk prövas blir principiellt annorlunda, mera medveten och bestämd. Tanken att omvandla den nuvarande folkpensionen till en för alla lika, medborgerlig grundpension har numera vunnit allmän anslutning. Detta är att en solidaritetsåtgärd av betydande statsfinansiell och samhällsekonomisk räckvidd har godtagits. Om förpliktelser skall kunna ges verkligt innehåll, måste allt som kan göras också bli gjort för att de sammanlagda resurserna skall växa så snabbt att risken för överansträngning av dem försvinner och att det stora flertalet betalningsansvariga kan fullgöra sin solidaritetsförpliktelse och samtidigt själva få behålla en växande del av vad välståndsstegringen ger. Detta förutsätter omedelbara och målmedvetna insatser i syfte att koncentrera statens utgifter, att rationalisera den statliga verksamheten som sådan och de enskilda förvaltningsgrenarna, att begränsa utgifterna och bryta utvecklingen mot en fortsatt stegring sammanlagt sett. Resultaten härav måste redovisas för medborgarna i form av skattesänkningar och får icke kvarstanna som bas för nya utgifter av skiftande slag. Hela tiden måste de kommande påfrestningarna för grundpensionen hållas i minnet.

Den väsentliga möjligheten att få ett annat och lägre utgiftsläge till stånd, vilket i och för sig innebär en aktiv finanspolitik av den art den samhälls-ekonomiska situationen och farorna för en ytterligare försämring av denna gör ofrånkomlig, ligger i den ändrade inställningen till detta problem, som under senaste år otvivelaktigt vuxit fram bland medborgarna. Om man vill nå resultat gäller det då närmast en fråga om tillvägagångssättet. Starka skäl talar för en allmän besparingsaktion över så stora delar av fältet, som med hänsyn till vår internationella trygghet och grundläggande medborgerliga trygghetsåtaganden är möjliga. Då det emellertid också gäller att ge besparingsviljan så för medborgarna gripbara uttryck som länkbart är, torde första steget böra vara praktiska och i detalj utarbetade förslag på specificerade punkter och andra steget en allmän aktion. Ihågkommas bör emellertid att även begränsningsansträngningar behöver tid att slå igenom i faktiskt minskade utgifter. Det är därför angeläget att arbetet börjar så snart ske kan och att såväl representanter för förvaltningen som annan opartisk expertis får tillfälle att på ett förberedande stadium göra sin stämma hörd.

Besparingsviljan måste emellertid komma fram icke endast i den statliga utan även i den kommunala verksamheten. Kommunerna är självstyrande. Det finns ingen anledning att ingripa mot deras självbestämmanderätt, men

det är uppenbart att om de statliga instanserna klart och medvetet strävar efter att skapa en atmosfär av återhållsamhet detta får efterföljd inom den kommunala sektorn. Särskilt måste så bli fallet om staten omprövar de förpliktelser den lägger på kommunerna och undanröjer de administrativa hinder som lägges i vägen för rationella och ekonomiska lösningar av kommunala problem. Än säkrare torde effekten härav bli om de olika formerna av statsbidrag till kommunerna ges en konstruktion, som verkar befordrande på besparingsansträngningarna. Dessa statsbidrag är ju inte bidrag av någon utomstående utan medel, som i sista hand ställs till förfogande av samma personer som bestrider de kommunala utgifterna.

Det kan icke vara välbetänkt att utöka de statsutgifter som har subventionskaraktär. Dessa bör i stället avvecklas i snabbaste möjliga takt. Att nu subventionera konsumtionen måste vara irrationellt.

Det förhållandet att en investering är stor, att den kräver betydande insatser av sparande, är inget skäl för att den skall ske i statlig regi. Oftast är det tvärtom mera rationellt och säkrare om den genomföres i fri samverkan mellan medborgare och företag — en bred men helt frivillig samverkan. Därigenom hindrar man en alltför stark maktkoncentration till den politiska styrelsen. Man skapar bättre förutsättningar för en marknadsmässig prissättning och för en smidig och effektiv organisation. Att märka är att valet icke längre står mellan objekt som beror av ett fåtals frivilliga insatser eller av statens. Som vårt samhälle är och håller på att bli, måste många engageras i varje större projekt och varje ledning för ett sådant betrakta sig som mångaas förtroendemän.

Möjligheterna att få fram ett brett förankrat intresse för långsiktiga och riskbärande placeringar beror otvivelaktigt av det intryck den ekonomiska politiken gör och av beskattningen på produktivt arbetande sparande. En hög företagsbeskattning och plötsliga ingripanden mot företagssparandet gallrar ut bland de ändamål för vilka ett större antal sparare kan vara villiga att frivilligt avstå medel på ett icke ekonomiskt betingat sätt. Kraven på förräntning måste ställas mycket högt för att ändamålet i fråga skall kunna konkurrera med benägenheten för omedelbar förbrukning och med andra mindre produktiva men mindre riskbärande investeringar. Användes sedan de på så sätt åstadkomna statsmedlen för offentliga anläggningsprojekt uppstår en snedvridning, som måste vara effektivitetshämmande, då den omöjliggör en jämförande prövning ur effektivitetens synpunkt på något så när lika villkor. Faran för felinvesteringar med avseende på både rationalitet och angelägenhet ur produktiv synpunkt blir överhängande.

De medel medborgarna efter eget bedömande avsätter för investeringsändamål blir med betydande grad av säkerhet använda för sådana ändamål. Samma grad av säkerhet kan ej påräknas då investeringsmedlen kan uttagas tvångsmässigt, särskilt icke då utgifter för löpande ändamål tränger sig på med stor kraft och bakom dessa förment eller verkligt starka krafter står.

Risken kan illustreras med den takt i vilken de skatter som uttryckligen uttages för vägunderhåll och vägbyggande kommer till avsedd användning. Det har aldrig talats om att dessa skulle tjänstgöra som rörelsemedel för staten. I nästa års budget har dock mer än trehundra miljoner av cirka tusen eller mer än trettio procent denna funktion. Det låter sig visserligen sägas att skäl kan anföras för ett sådant beteende, men över avvägningen mellan dessa och det ovedersägliga behovet av omfattande väginvesteringar har de avgiftsbetalande ej det slutliga avgörandet.

Problemet om investeringar är icke endast ett problem om omfattningen utan också och i minst lika hög grad ett kostnadsproblem. Detta måste vara speciellt centralt i investeringssammanhang, där kostnaderna är kapitalkostnader och följaktligen dels stora i sig själva, dels bindande för lång tid framåt. Inom såväl enskild som allmän verksamhet finns en mentalitet, vilken man kan beskriva som ej tillräckligt kostnadsmedveten. Utrymmet för det ej absolut ofrånkomliga förefaller för stort, återhållsamheten som något icke alldeles nödvändigt och som något besvärande. Denna anda har inom den enskilda sektorn blivit starkare och allännare genom det skatte-tänkande som det höga skatteläget fostrat. I bakgrunden ligger naturligtvis föreställningen om en fortsatt penningvärdeförsämring och den egendomliga form av lönsamhet som denna skapar. Skattereformer och medvetandet om fortgående sådana samt en hårdnande konkurrens, befordrad av successivt vidgade marknader — europamarknad och annat — bör kunna öka den ekonomiska realismen inom det enskilda avsnittet, men inom det offentliga är problemet mycket svårare. Några praktiskt framkomliga vägar har hittills icke anvisats. Självfallet behöver det icke röra sig om slöseri i vanlig bemärkelse, men medvetandet om att praktiskt taget oavsett fördyringar medel alltid står till förfogande för en investerings slutförande gör behovet av löpande omprövningar av varje utgiftspost mindre pressande. För att påtagligt förändra situationen i det avseendet och få en verklig angelägenhetskonkurrens till stånd mellan alla investeringsprojekt — enskilda som offentliga — borde samtliga hänvisas till samma finansieringsmetod. Så länge så ej skett måste man räkna med risken att offentliga investeringar blir i förhållande till avkastningen dyrare.

Avvägningen mellan vilka långtidsbetonade anläggningsarbeten som skall göras av det allmänna och vilka som skall få genomföras genom frivillig samverkan kan icke göras efter doktrinära bedömningsgrunder eller med utgångspunkt i förutfattade meningar om vad som bör ligga »utanför den privata företagsamhetens fält». Det måste för att det ur medborgarnas synpunkt både på kort sikt och ur det längre perspektivet bästa resultatet skall ernås bli fråga om en inkonventionell bedömning från fall till fall. Därvid måste naturligtvis önskvärdheten att få en kontrollerande konkurrens beaktas liksom sambandet mellan statens löpande verksamhet och dess investeringar, men största vikt måste fästas vid effektiviteten och räntabili-

teten ur det knappa sparandets aspekt. Det bör inte möta hinder att även offentliga investeringar finansieras på marknaden utan given företrädesrätt och följaktligen får mäta sig med enskilda. Systemet med speciella statliga lånefonder bör om ej alldeles särskilda skäl talar däremot successivt avvecklas. Närmast bör snabbt undersökas möjligheterna att helt överflytta bostadsbyggandets finansiering till marknaden, varvid under alla förhållanden övergångsvis ett system med självfinansierande kreditgarantier bör undersökas.

Från det här förda resonemanget kan möjligen undantag göras där på grund av en tillfällig situation särskilda avgifter genom statens förmedling upptages för särskilt angivna investeringsändamål. Där sker i det gemensamma intresset en specialdestinerad kapitalbildning, som är tidsbegränsad.

Möjligheterna att i ett visst givet läge omsätta principer i konkreta förslag är alltid begränsade. I synnerhet gäller detta då den föreliggande situationen är tillspetsad och extraordinär. Då blir den tid som behövs för en omläggning längre än eljest och övergångsfenomenen mer svärbemästrade.

Under en period av överbeskattning och regleringsexperiment har i vårt land undan för undan de krafter som kan åstadkomma en naturlig och hållbar jämvikt i ekonomin försvagats och bundits. Med ingripanden vilkas långtidsverkningar förbisetts har en osäker och konstlad balans av kort varaktighet vidmakthållits. Utvecklingen har kännetecknats av plötsliga utslag av en underliggande kris. Framför allt har detta lett till ett otillräckligt sparande och en kapitalmarknad som inte fungerar. Riskerna härav för penningvärde och sysselsättning är påtagliga.

Under sådana förhållanden möter det å ena sidan svårigheter att prestera ett utformat alternativ, å andra sidan är det dubbelt angeläget. De som i sista hand får ta konsekvenserna måste ha huvudlinjer att välja mellan. Förloppet får ej tillåtas att skapa ett fullbordat faktum då någon reell valfrihet ej föreligger.

I särskilt samband har vi framlagt ett omfattande program för skapande av ett sparvänligt klimat och för att förbättra förutsättningarna och viljan till ett spritt personligt sparande. Vi har — också i särskilt sammanhang — närmare angivit hur kreditpolitiken enligt vår uppfattning bör bedrivas för att kunna fylla sin grundläggande uppgift i den ekonomiska stabilitetens tjänst. Våra strävanden att bygga upp och bygga ut möjligheterna till ett allmänt och personligt ägande har redovisas under sin rubrik. Det återstår alltså att sammanfatta vår ståndpunkt till statsutgifter och skatter.

Vår strävan är att begränsa statsutgifterna — i nuläget absolut sett och i framtiden i förhållande till de sammanlagda arbetsförtjänsterna och resurserna i samhället. Därmed anser vi oss stärka utsikterna till en störningsfri ekonomi, förbättra underlaget för en effektiv hushållning och lägga grunden för en snabb och säker ekonomisk utveckling.

De medel som frigöres genom utgiftsbegränsningar bör återföras till medborgarna genom allmänna skattesänkningar, tillräckligt stora för att sänka det totala skattetrycket. Bland de många angelägna önskemålen om skattesänkningar som är aktuella bör företräde givas åt en allmän sänkning av den direkta skatten, så utformad att beskattningen av inkomstökningar framför allt vid de allt vanligare »mellaninkomsterna» blir lättare och rimligare. Därigenom kommer den inledande skattesänkningen att ge full utdelning i ökad arbetsvilja och sparvilja och förhållandevis snabbt skapa utrymme för nya skattesänkningar som då delvis kan insättas i andra former, bland annat till speciell fördel för barnfamiljerna.

Skatten på produktivt utnyttjande av sparande — investeringsavgiften — bör omedelbart avskaffas. Det företagssparande, som nu genom den extra företagsbeskattningen överföres till steriliseringskonto i riksbanken, bör tillåtas göra sin produktiva insats.

Budgetåret 1957/58

En sammanfattande redovisning för de resultat till vilka våra förslag om statsverkets utgifter och inkomster skulle ha fört måste av lätt förståeliga skäl göras i förhållande till de kalkyler som framlägges i propositionen om komplettering av riksstaten. Detta betyder icke att alla däri redovisade beräkningar accepteras, endast att de återges för jämförelsens skull. Tecken tyder till exempel på att statsverkets inkomst netto av »skatt på inkomst och förmögenhet» framräknas med onödigt stor riskmarginal, men beloppet har ändock godtagits.

Vi har ej anslutit oss till förslaget om energiskatt. Däremot har vi framlagt förslag om en särskild oljelagringsavgift, vars medel omedelbart bör tillföras dem det vederbör som bidrag för byggande av oljelagringsutrymmen. I samband därmed har vi i förhållande till den av oss föreslagna avgiften justerat skatten på brännolja.

För investeringar i kraftverk har vi — i avvaktan på att en normalt fungerande kapitalmarknad återställs — förordat en tidsbegränsad avgift på förbrukningen av elektrisk energi. Inkomsten är avsedd att användas för räntebärande lån till sådana anläggningar. Beloppet bör alltså redovisas som utgift på kapitalbudgeten. Någon avskrivning är ej motiverad, ej heller någon ränteinkomst eller inkomst av amorteringar på statsbudgeten, då fonden är tänkt som en »revolverande» fond.

Den föreslagna höjningen av tobaksskatten har vi — på grund av det allvarliga statsfinansiella läge som fått växa fram — godtagit.

Vad driftbudgetens utgiftssida angår redovisas våra förslag till begränsningar i särskild bilaga. Diskussionen därvidlag har särskilt gällt i vilken mån man skall betrakta av gjorda förslag motiverade begränsningar i avskrivningsanslagen på bostadsområdet som besparingar. Av detta skäl har posten redovisats separat.

Det torde vara ovedersägligt att anslagen för avskrivningar ur skattebetalarsynpunkt framstår som en utgift. Denna är motiverad av de överväganden som i avskrivningsreglerna fått sitt uttryck. Har så vägande, förut okända omständigheter tillkommit att dessa överväganden ej längre äger giltighet, bör underbyggda förslag om ändringar i avskrivningsreglerna i vanlig ordning framläggas. Så har ej skett.

Vi anser oss icke blott oförhindrade utan av vår allmänna inställning föranledda att strikt tillämpa de normer för avskrivningar om vilka allmän enighet rått. Att genom ekonomiskt icke betingade avskrivningar överföra resurser från de enskilda till det allmänna kan ej vara rimligt och absolut ej i anledning av en plötsligt framförd teori om så kallad totalbalansering.

Redan från den 1 juli i år höjes enligt våra förslag räntan på lån ur lånefonden för bostadsbyggande så, att någon avskrivning på dessa ej behöver förekomma. Det i kompletteringspropositionen angivna avskrivningsbehovet på 140 miljoner kronor försvinner därmed. Hela det belopp av räntefria lån till bostadsbyggandet som nu ställes till förfogande — 240 miljoner kronor — bör avskrivas. Kungl. Maj:t föreslår en begränsning till 210 miljoner på nya sådana lån. Slutresultatet med våra utgångspunkter blir alltså ett minskat avskrivningsbehov med 140 miljoner kronor och ett ökat med 30 miljoner kronor eller totalt med 110 miljoner kronor minskade avskrivningsanslag.

De av oss föreslagna skatteskalorna föranleder för helt budgetår räknat, vid 100 % uttag, matematiskt sett ett skattebortfall med 450–500 miljoner kronor. För närmaste budgetår betyder detta en inkomstminskning för staten med högst 140 miljoner kronor. Motsvarande siffror för en sänkning av uttagningsprocenten med regeringens skatteskalor från 100 % till 90 % kan beräknas till cirka 350 miljoner kronor och 100 miljoner kronor.

Sammanställning

av inkomster och utgifter för staten under förutsättning att högerpartiet nått bifall till sina under 1957 års riksdag gjorda yrkanden
(miljoner kronor)

Driftbudgeten

I. Inkomster

a) Inkomster enligt kompletteringspropositionen	12 183
b) Framställda förslag, som skulle medfört minskningar i dessa inkomster	
Den extra bolagsskattens avskaffande	275
Investeringsavgiftens avskaffande	100
Avslag på energiskatt	315
Minskad fordonsskatt för tyngre fordon	20
Allmän skattesänkning	140
Summa minskningar	850

c) <i>Framställda förslag som skulle medfört ökningar av statsinkomsterna</i>		
Oljelagringsavgift	72	
Avgift på förbrukning av elektrisk energi för kraftverksbyggen	60	
Justerad brännoljeskatt	5	
Ökade räntor på »tertiärlån»	3	
Förrättningsavgift vid statens bilinspektion	2	
<i>Summa ökningar</i>	142	
d) <i>Summa inkomster enligt alternativet</i>	11 475	
II. Utgifter		
a) <i>Utgifter enligt kompletteringspropositionen</i>	11 255	
b) <i>Förslag som skulle ha medfört minskningar i dessa utgifter</i>		
Ingen sterilisering i riksbanken av medel enligt uppgift avsedda för framtida pensionering	275	
Begränsningar i utgifterna enligt särskild specifikation (bilaga 1) netto	183	
<i>Summa minskningar netto</i>	458	
c) <i>Summa statsutgifter enligt alternativet</i>	10 797	
III. Driftbudgetens resultat		
a) <i>Budgetmässigt överskott</i>	678	
Inkomster	11 475	
Utgifter	10 797	
b) <i>Överskott sedan ej på budgeten upptagna men förmodligen ofrånkomliga merutgifter frånräknats</i>		491
Tillkommande utgifter	37	
Förbrukning av äldre reservationsanslag netto	150 187	
c) <i>Budgetöverskott sedan de fondavsättningar gjorts som bör göras</i>		— 17
Avsättning av kommunalskattemedel	125	
Avsättning av automobilskattemedel	311	
Överförande av oljelagringsavgiften för avsett investeringsändamål	72 508	
d) <i>Medel framkomna genom strikt tillämpade avskrivningsregler enligt gällande bestämmelser</i>	110	
e) <i>Obundet budgetöverskott på driftbudgeten</i>	93	

Med obundet budgetöverskott menas ett överskott, som står till fritt förfogande. Det är alltså icke avsett för speciella framtida utgifter på löpande budget eller för andra utbetalningar som står i samband med denna.

Ett på motsvarande sätt framräknat obundet budgetöverskott för kompletteringspropositionens del uppgår till 118 milj. kr.

Vid en analys av budgetutfallet måste även om teorien om totalbalansering ej godtages hänsyn tagas till kapitalbudgeten. Med sitt nettoresultat påverkar den förloppet.

Nedanstående sammanställning av den alternativa kapitalbudgeten har följande förutsättningar:

något kapitalanslag till Aktiebolaget Statens skogsindustrier lämnas ej, de av statsverket under året betalda aktierna i LKAB försäljs till allmänheten,

avskrivningsmedlen påverkas fullt av de förslag i detta hänseende som redovisats under driftbudgeten,

avgiften på förbrukningen av elektrisk energi friställes för utlåning.

Kapitalbudgeten (milj. kronor)

a) Investeringsanslag enligt kompletteringspropositionen	2 294
b) Förslag till begränsningar i dessa enligt specifikation netto	— 65
c) Återstår	2 229
d) Överföring av elavgiften till fristående lånefond	+ 60
e) Investeringsanslag enligt alternativet	2 289
f) Avskrivningsmedel enligt alternativet (1 131 — 113)	— 1 018
g) Övriga likvida medel (LKAB)	— 165
h) Återstående medelsbehov enligt alternativet	1 106

Härtill kommer en förutsedd förbrukning av äldre anslag med 25 miljoner kronor och ökning av de rörliga krediterna med lika mycket.

I det trängda kapitalmarknadsläge som föreligger är det upplåningsbehov som budgeten aktualiserar — behovet av ny upplåning — av betydelse. Visserligen låter sig en realistisk beräkning av detta icke göras endast med utgångspunkt i budgetsiffrorna, men som bakgrund för närmare undersökningar kan en sammanställning ha sitt intresse.

Ehuru detta endast betyder att upplåningsbehovet skjutes framåt i tiden men kvarstår, brukar som rörelsemedel för statsverket de medel behandlas som skall avsättas till budgetutjämningsfonden eller eljest fonderas utan att villkor om deras sterilisering föreligger. Så har följande sammanställning framräknats.

Behovet av ny statlig upplåning (milj. kronor)

a) Kapitalbudgetens behov av medel enligt alternativet	1 106
b) <i>Reservationsmedelsförbrukning och ökning av rörliga krediter</i>	50
c) <i>Sammanlagt medelsbehov</i>	1 156
d) <i>Tillgängliga medel</i>	569
Driftbudgetens obundna budgetöverskott	93
Avsatta kommunalskattemedel	125
Avsatta automobilskattemedel	311
Fonderade arbetsgivarbidrag till sjukkassorna	40
e) <i>Behov av ny upplåning</i>	587

I jämförelse med det nya upplåningsbehov, vilket framkommer som ett resultat av kompletteringspropositionens samtliga kalkyler, innebär detta ett ökat anspråk på kapitalmarknaden med 55 miljoner kronor. Då är emellertid att märka att i alternativets beräkningar 72 miljoner kronor avsatts för bidrag till oljelagringsinvesteringar, vilket ej gjorts i propositionen. Dess medelsbehov på kapitalbudgeten måste således öka med motsvarande belopp och lånemarknaden belastas i samma mån. Vidare måste vid samma investeringsomfattning för kraftverksbyggnader anspråk enligt kompletteringspropositionens linje med 60 miljoner mer ställas på marknaden, eftersom detta belopp finns avsatt för ändamålet i alternativet.

Det här framlagda alternativet medför alltså mindre påfrestningar på marknaden för långfristigt sparande än regeringens i kompletteringspropositionen framlagda budget.

Mot detta kan invändas att regeringslinjen förutser en insättning på spärrade konton i riksbanken av cirka 375 miljoner kronor. Dels utgöres dessa medel dock väsentligen av företagssparande. Dels visar erfarenheten att inbetalningens eventuellt åtstramande effekt regelmässigt motverkas av ett inflöde till riksbanken av statliga skuldbervis, alltså av en likviditetspåspädning. Den samhällsekonomiska nettoeffekten är alltså minst sagt diskutabel.

De sammanställningar som här gjorts visar att en skattesänkning efter av oss hävdade riktlinjer är statsfinansiellt möjlig och rimlig under förutsättning av att de begränsningar i statsutgifterna genomförs, varom vi framställt förslag. Vi menar oss också kunna med fog vidhålla att en ekonomisk politik och skattepolitik av det slag, som ligger bakom vårt alternativ, skulle ge en starkare, hållbarare och naturligare jämvikt än den som bygger på tvångssparande och höga statsutgifter.

Budgetåret 1958/59

Det har blivit allt tydligare att det helt enkelt inte går att göra en säker prognos för den statsfinansiella utvecklingen under en längre tid framåt.

Icke ens för det budgetår som följer efter det närmaste är möjligheterna till en hållbar kalkyl tillfredsställande. Osäkerhetsmarginalen är stor.

Följaktligen är man hänvisad till en diskussion om tendenser och allmänna strävanden, som visserligen kan illustreras med siffror men där dessa icke kan göra anspråk på exakthet.

Den av oss förordade allmänna skattesänkningen beräknas schematiskt komma att medföra att statens inkomster sjunker med 450–500 miljoner kronor, då den är i kraft ett helt budgetår. I denna beräkning har icke någon hänsyn tagits till den allmänna skattesänkningens förmåga att efter en viss genomslagstid påskynda dels inkomsthöjningens takt, dels den del av de höjda inkomsterna som uppgives för beskattning. Kalkylen är följaktligen ej fullständig. Inkomstbortfallet för staten blir mindre än det beräknade, i synnerhet som skattesänkningarna är ett led i en planering för fortsatta skattelättnader, vilket måste ge den speciell psykologisk verkningskraft. De erfarenheter man hittills haft av skattesänkningar inom och utom vårt land talar ej heller för att det beräknade inkomstbortfallet verkligen kommer till stånd.

Mot denna minskning i statens inkomster skall vägas den minskning i dess utgifter som under helt budgetår följer av de besparingsförslag vi redan framlagt. Dessa utgiftsminskningar kan beräknas till 420 miljoner kronor. Formellt skulle alltså ett belopp av cirka 50 miljoner kronor i skattesänkningar ej vara täckt av redan nu föreslagna utgiftsbegränsningar, dvs. mindre än $\frac{1}{2}$ % av de totala utgifterna. Det torde ligga i öppen dag att under ett helt riksdagsår möjligheter föreligger att ytterligare begränsa statsutgifterna med detta belopp och mer. Mot den begränsning i driftbudgetöverskottet som i absolut sämsta fall på detta sätt skulle framkomma skall för övrigt vägas de minskningar i kapitalbudgetens utgifter som enligt våra förslag skulle framkomma. Dessa torde kunna uppskattas till ett tre à fyra gånger större belopp.

Vi har alltså grundad anledning att hävda att vår skattesänkning även för helt budgetår är statsfinansiellt och samhällsekonomiskt täckt.

De statsfinansiella utsikterna i allmänhet är inte ljusa.

Visserligen kan det — som läget nu ter sig — förmodligen anses troligt att den automatiska inkomstökningen för statsverket kommer att något så när täcka den automatiska utgiftsökningen, men några marginaler existerar ej. Risken för nya utgifter är överhängande. Pensionsfrågan anmäler sig redan under budgetåret 1958/59. Merkostnaderna för statsverket blir om pensionsavgiftens höjning genomföres i planerad ordning under första året inte särdeles tyngande — 50–100 miljoner kronor — men de stiger därefter oavbrutet och snabbt. Det skall dock erinras om att folkpensionens omvandling till en medborgerlig grundpension avsevärt förstärker de förutsättningar för socialpolitikens rationalisering, som redan inkomstutvecklingen i samhället

skapar. Detta bör både direkt och indirekt kunna påverka statsutgifterna i nedpressande riktning.

Att vi har en rörelse i den offentliga verksamheten som åstadkommer att utgifterna ständigt vill pressa sig upp mot och över den gräns inkomsterna sätter är emellertid uppenbart.

Frågan är då hur man skall handla för att undvika en under inga förhållanden godtagbar utveckling mot ständig osäkerhet i den enskilda och den allmänna hushållningen.

Med våra utgångspunkter kan svaret koncentreras i följande satser:

lägg en allt fastare grund bland människorna för en bestämt återhållsam utgiftspolitik och drag konsekvenserna av den,

återför till människorna de medel som frigörs genom utgiftsåterhållsamheten i form av skattelättnader och rationalisera skattesystemet i sparfrämjande och arbetsfrämjande riktning,

förbättra förutsättningarna för det frivilliga sparandet, avveckla tvångsparandet och avstå från alla planer på nya ingripanden av detta slag.

De budgetkalkyler vi ovan redovisat bygger, vad inkomsterna beträffar, på det förslag till ändrade skatteskalar vi framlade i motioner vid årets början. Genom beslut den 10 maj har riksdagen avslagit dessa motioner. Vi är därför nu förhindrade att lägga fram förslag angående uttagningsprocenten i anslutning till våra skatteskalar. Vi vill i stället fullfölja våra strävanden att sänka skatterna genom att förordna en uttagningsprocent av 90 för gällande skatteskalar. Såsom redan anförts skulle detta innebära ett skattebortfall för budgetåret 1957/58 på cirka 100 milj. och för helt budgetår på cirka 360 milj. kronor. Våra vid årets riksdag väckta förslag om utgiftsminskningar innebär full täckning för nämnda skattebortfall även beträffande budgetåret 1958/59.

Vi återoppar det anförda och hemställer,

att riksdagen måtte under uttalande av att en statlig budgetpolitik enligt i motionen angivna riktlinjer bort och bör föras samt att en skattesänkning i enlighet med vad som yrkats i reservation I) till bevillningsutskottets betänkande nr 41 år 1957 bort genomföras besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1957/58 med 100 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 90 procent av grundbeloppet.

Stockholm den 15 maj 1957

Jarl Hjalmarsen

Martin Skoglund

Leif Cassel

Elis Håstad

Einar Hæggbloom

T. G. von Seth

Ernst V. Staxäng

Carl Östlund

Bilaga

Sammanställning

av

högerpartiets förslag rörande statsutgifterna

a) Av högerpartiet föreslagna utgiftshöjningar (driftbudgeten)

	Kronor
Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar	142 000
Bostadsrabatter	6 000 000
Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning (avräknas mot automobilskattemedlen)	70 000
Uppsala universitet: Avlöningar	6 000
Lunds universitet: Avlöningar	6 000
Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar	55 000
Befrämjande av fröodlingen m. m.: Understödjande av den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm	210 000
Bidrag till Föreningen för växtförädling av fruktträd	55 000
Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	150 000
Summa	6 694 000

b) Av högerpartiet föreslagna utgiftsminskningar (driftbudgeten)

	Kronor
Vattendomstolarna: Avlöningar	10 000
Fångvårdsanstalterna: Avlöningar	50 000
Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport	75 000
Inventarier för vissa beskickningar, delegationer och konsulat	150 000
Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.	30 000
Levnadskostnadsundersökning	450 000
Mödrahjälp	4 500 000
Mödrahjälpnämnderna	140 000
Försöksverksamheten rörande daghem m. m.	100 000
Ferieresor för barn (besparingen gäller vårdarresorna)	400 000
Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar	560 000
Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.	600 000
Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud	65 000
» » : Ersättning åt riksbanken	320 000
Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader	18 000
Social upplysningsfilm	30 000
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga under V ht ..	200 000
Bidrag till erkända arbetslöshetskassor (ändrade bidragsgrunder)	2 000 000
Bidrag till sjukkassor m. m. (höjning av gränsen för åtnjutande av läkemedelsrabatt)	6 000 000
Allmänna barnbidrag	101 000 000
Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Inventarier	40 000
Enskild upplysningsverksamhet vid 1957 års folkomröstning. .	6 000 000

	Kronor
Bidrag till Föreningen Folkets hus i Hallsberg	100 000
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga under VI ht ..	100 000
Kammarkollegiet: Avlöningar	34 600
Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	33 000
» » : Kostnader för vissa provundersökningar för omläggning av metoden för skördeuppskattning..	30 000
Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar	160 000
» » : Kostnader för konjunkturjournalen ...	38 000
Tullverket: Anskaffning av viss materiel	325 000
Kontrollstyrelsen: Lokala skattekontrollen	116 600
Riksskattenämnden: Avlöningar	20 000
Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m.	200 000
Bidrag till Föreningen fruktdrycker	25 000
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga under VII ht	100 000
Bidrag till anordnande av skolmåltider	26 200 000
Folkskolor m. m.: Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.	9 960 000
Skolöverstyrelsen: Omkostnader	20 000
Studiebidrag och stipendier	9 000 000
Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet	1 800 000
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga under VIII ht	100 000
Skolöverstyrelsen: Försöksverksamheten m. m.	250 000
Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet	3 000 000
Lantbruksnämnderna: Avlöningar	1 000 000
» » : Omkostnader	371 000
» » : Kostnader för särskilda planeringsåtgärder	75 000
Nötboskapsavelns befrämjande: Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln	200 000
Diverse åtgärder på husdjursavelns område m. m.	91 000
Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen	150 000
Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen ..	75 000
Statens jordbruksnämnd: Avlöningar	300 000
» » : Omkostnader	50 000
Bidrag till jordbrukets rationalisering	4 000 000
Karolinska sjukhuset: Avlöningar	200 000
Serafimerlasarettet: Avlöningar	50 000
Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöning till läkare	50 000
Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar	480 000
Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar	22 000
Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. (304 000 kr avräknas mot automobilskattemedlen)	475 000
Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	443 000
Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten	764 000
Statens polisskola: Avlöningar	13 000
» » : Omkostnader	30 000

	Kronor
Polisväsendets organisationsnämnd	170 000
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.	100 000
Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt (225 000 kr avräknas mot automobilskattemedlen)	300 000
Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel	645 000
Civildepartementet: Avlöningar	9 400
Statens allmänna fastighetsfond:	
Reparations- och underhållskostnader m. m.	
Slottsbyggnadernas delfond	114 000
Fångvårdsstyrelsens delfond	106 000
Byggnadsstyrelsens delfond	1 675 000
Generaltullstyrelsens delfond	16 000
Uppsala universitets delfond	105 000
Lunds universitets delfond	3 000
Sjöfartsstyrelsens delfond	63 000
Medicinalstyrelsens delfond	375 000
Karolinska sjukhusets delfond	98 000
Minskade avskrivningar av nya kapitalinvesteringar:	
Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för ut- rikesrepresentationen, 25 procent	500 000
Vissa byggnadsarbeten vid statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare, 50 procent	230 000
Nybyggnad för konstfackskolan, 25 procent	2 175 000
Summa	189 873 600

c) Av högerpartiet föreslagna utgiftsminskningar på *kapitalbudgeten*

Kronor

Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för ut- rikesrepresentationen	2 000 000
Vissa byggnadsarbeten vid statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare	460 000
Lånefonden för bostadsbyggande	10 000 000
Förvärv av aktierna i Stockholm-Nynäs järnvägsaktiebolag ..	7 000 000
Statens järnvägars anslagsbehov: Anskaffning av bilmateriel	1 500 000
Nybyggnad för konstfackskolan (avser förvaltningslokaler) ..	8 700 000
Aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier, fonden för statens aktier	35 000 000
Summa	64 660 000

d) Av högerpartiet föreslagna utgiftsminskningar på driftbudgeten, som budgetåret 1958/59 tillkommer utöver de ovan redovisade

Kronor

Barnbidrag och grundstipendier	110 000 000
Bostadssubventioner	100 000 000
Bidrag till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen ..	29 000 000
Fyllnadsbidrag till bidragsförskott	3 400 000
Summa	242 400 000